

Lakóhely és intézményválasztás

A felsőoktatási jelentkezők területi jellemzői kilenc szak esetében (2006–2011)

Kasza Georgina

■ A Felsőoktatási MŰHELY 2007/1. számában megjelent *Honnan hová? A felsőoktatási felvételi jelentkezők területi sajátosságai kilenc alapszak esetében* (2006, 2007) című tanulmány folytatását tartja kezében az olvasó. Célunk, hogy a négy évvel korábbi elemzés eredményeire épülve részletesebb képet kapjunk a lakóhelyi közelség szerepéről az intézményválasztásban. ■

Bevezetés

Az elmúlt évtizedben felerősödtek a felsőoktatási jelentkezési-felvételi adatbázis területi szempontú vizsgálatára irányuló törekvések. Az elmúlt években megvalósított jelentkezői és/vagy hallgatói motivációs vizsgálatok ezen adatbázis részletes elemzésével is foglalkoznak. Ezek a vizsgálatok egyre inkább hangsúlyozzák a lakóhely közelségének az intézményválasztásban betöltött szerepét, és ennek többszempontú elemzésének fontosságát (Fábri, 2010; Felsőoktatási jelentkezők, 2010). Másrészt fontos az úgynevezett rangsorkutatások megemlítése, amelyek főbb eredményei a www.felvi.hu-n is megtalálhatók. Ezek évről évre az egyes intézmények vonzáskörzetének elemzésével próbálnak finomabb képet kapni a felsőoktatási intézmények presztízséről (HVG Diploma különszámok; www.felvi.hu; Török, 2008). Emellett a felsőoktatás térbeli szerkezetének, területi jellemzőinek leírásában elengedhetetlen a jelentkezői-felvételi adatbázis elemzése is (pl. M. Császár–Radvánszky–Németh, 2010; Forray–Híves, 2008). Végül fontos megemlíteni, hogy egyre nagyobb számban jelennek meg azok az elemzések, felhasználva a felsőoktatási jelentkezők területi szempontú elemzéseit, amelyek a felsőoktatás intézményi és rendszerszintű fejlesztéséhez nyújtanak alapot (pl. Kuráth, 2007).

A különböző hallgatói motivációs vizsgálatok alapján elmondható, hogy a szakválasztásnál nem, de az adott szakot indító intézmények közötti választásban meghatározó szempont a

lakóhelyi közelség (Fábri, 2010). E mögött természetesen számos egyéb tényező, például eltérő bekerülési esélyek, az intézmények különböző presztízse, az oktatás színvonala, illetve az adott településen rendelkezésre álló gazdasági és társadalmi lehetőségek, kulturális és infrastrukturális feltételek is állhatnak. A választás meghatározó, hiszen a lakóhelyi különbségek és az ebből következtethető intézményválasztási preferenciák meghatározzák a jelentkező, majd később a felvett hallgató kilátásait, a végzettség utáni elhelyezkedési esélyeit és munkaerőpiaci helyzetét is (Horváth, 2010).

Az alábbi elemzés is jól mutatja, hogy a lakóhelytől való távolság meghatározó a felsőoktatási jelentkezési döntésekben: a jelentkezők első helyen szívesebben jelölnek meg a lakóhelyükhöz közelebb eső intézményt, mint egy távolabbit. A kilenc szakot vizsgálva 28–41% azoknak az aránya, akik „távolabb”, az intézmény székhelye szerinti régió túlról választanak intézményt. Egy 2010-ben megjelent elemzés szerint 2008-ban valamennyi első helyes jelentkezést elemezve ez az arány átlagosan 49% volt (Forray–Híves, 2010). Fontos azt is kiemelni, hogy bizonyos szakok esetében egy-egy régió belül az adott, az intézmény székhelye vagy telephelye szerinti megyéből, illetve a budapesti intézmények esetében a fővárosból is nagyon magas a jelentkezők aránya.

A 2006 és 2011 közötti, ötéves időszakra vonatkozó adatokat elemezve a kilenc szak esetében csak kisebb elmozdulásokat figyelhetünk meg. A kínálatban is csak néhány változás történt, ezek azonban a jelentkezők döntéseit csak nagyon kis mértékben befolyásolhatták (pl. gépészmérnöki vagy gazdálkodási és menedzsment alapszak). Annak vizsgálata, hogy az egyes felsőoktatási intézmények mely területekről vonzanak jelentkezőket, abból a szempontból is fontos, hogy az eredmények mindenképp tükrözik egy-egy felsőfokú intézmény, annak képzési kínálatának attraktivitását is.

A jelentkezéseket vizsgálva csoportosítható az intézmények azon köre, ahova a jelentkezők igen nagy százalékban a székhely szerinti megye, illetve régió lakosai közül kerülnek ki, vagyis magas a „helyben” tanulni vágyók aránya. Ezek elsősorban fontos helyi szerepet betöltő, a saját régiójukra képző, főként vidéki felsőfokú intézmények. Ilyen például az egyes szakoknál a Debreceni Egyetem vagy a Miskolci Egyetem. A másik póluson pedig azok az intézmények találhatók, amelyekre nagy arányban jelentkeznek az adott régió túlról, az ország valamennyi megyéjéből jelentkezők, vagyis országos vonzáskörzettel rendelkeznek. Ebbe a csoportba elsősorban a fővárosi intézmények sorolhatók, bizonyos szakok esetében egyes vidéki intézményeknél is megfigyelhető az országos érdeklődés. A felsőoktatási intézmények ezen csoportjai egy korábbi, nemcsak a felsőoktatási jelentkezések területi jellemzésére kiterjedő tanulmány (Forray–Híves, 2008), illetve a kilenc szak elemzése alapján is jól azonosíthatók.

A tanulmány egy korábbi, még 2006-ban elvégzett hallgatói reprezentatív vizsgálatba bevont, de jelenleg is népszerűnek számító szakok, két osztatlan (általános orvosi és jogász) és hét alapszak (biológia, élelmiszer-mérnöki, gazdálkodási és menedzsment, gépészmérnöki, mérnök informatikus, pszichológia, történelem) esetében mutatja be a felsőfokú első helyes jelentkezések alapján a lakóhely és az intézmény székhelyének, illetve telephelyének viszonyát az intézményválasztásban. Az elemzés az első helyes, nappali munkarendű és államilag támogatott képzésekre, illetve a magyarországi lakóhellyel rendelkező jelentkezőkre terjed ki. Az így azonosított továbbtanulni vágyók adatainak segítségével megfelelő képet kaphatunk egy-egy intézmény vonzáskörzetének jellemzőiről. A részidős és a költségterítéses képzésekre

jelentkezők adatai az elemzésben nem szerepelnek. Ennek oka, hogy a nappali és a részidős (pl. levelező munkarendű, távoktatás) képzésekre való jelentkezések során döntően más-más szempontokat mérlegel a jelentkező. Ugyanez elmondható az államilag támogatott és a költségterítéses képzésekre való jelentkezési döntések esetében is.

A táblázatok – a 2007-ben készült elemzéshez igazodva (Kasza–Kovács, 2007) – a lakóhely és a székhely, illetve a telephely szerinti (KSH) régió viszonyában vizsgálják a jelentkezők intézmények közötti döntéseit. Fontos megemlíteni, hogy a használt területi felosztás számos olyan szempont (pl. a lakóhely-székhely közötti távolság, tömegközlekedési infrastruktúra, utazási idő) figyelembevételét nem teszi lehetővé, amelyek a valós folyamatokat megfelelően mutatnák, illetve egy-egy intézmény valóságos vonzáskörzetét tükröznék. Ugyanakkor összehasonlító elemzések aligha végezhetőek el úgy, hogy ne ezen területi egységeket vegyük figyelembe.

A felsőoktatási jelentkezések vonzáskörzet szerinti jellemzői a kilenc szak esetében

Általános orvos szak

2006-ban az *általános orvos szakot* első helyen megjelölő 1 915 fő, 2011-ben pedig 2 301 fő adta be jelentkezését négy, egy budapesti és három vidéki tudományegyetem nappali tagozatos, államilag támogatott képzéseire. 2006-ban és 2011-ben is a szakot választók 59%-a választotta a lakhelye szerinti régiójának intézményét, vagyis 41%-uk jelentkezett az adott régión túlról. 2011-ben átlagosan 40% volt az adott székhely szerinti megyéből, illetve a budapesti intézmény esetében a fővárosból jelentkezők aránya. A fővárosi intézmény továbbra is az országos igényeknek hivatott megfelelni. 2011-ben a kart választók 51%-a a Közép-Magyarország régión kívüli lakhellyel rendelkezett: ez az arány 2006 után kissé emelkedett. Fontos megjegyezni, hogy az SE-ÁOK-ra főleg a Közép-Dunántúl régióból (2006-ban 10,3%, 2011-ben 10,4%), a Nyugat-Dunántúl régió (2006-ban 11,2%, 2011-ben 12,5%) egyes megyéiből, vagyis elsősorban a közelebbi területekről jelentkeztek. A pécsi karra jelentkezők között viszont növekedett a dél-dunántúliak aránya: míg 2006-ban csak a továbbtanulni vágyók 52%-a, 2011-ben a 62%-uk volt a Dél-Dunántúl régió lakosa. A régión túlról a Nyugat-Dunántúl régióból (19%), főként Zalából (2006-ban 7,5%, 2011-ben 10%) érkezők adták be jelentkezéseiket a PTE-ÁOK-ra. 2006 óta a debreceni orvosi kar elsősorban az Észak-Alföld régió, illetve a környező megyék számára jelentett továbbtanulási célt: 2011-ben 38,5%-uk érkezett a régión túlról (1. táblázat).

Biológia alapszak

2011-ben, akárcsak 2006-ban, nyolc felsőfokú kar *biológia alapképzésére* lehetett jelentkezni. A két fővárosi és hat vidéki intézménybe jelentkezők között az átlagnál nagyobb arányban voltak a dél-dunántúliak (15%) és az észak-alföldiek (16%). 2006-ban a biológia alapképzésre

1. táblázat. A felsőoktatási felvételi jelentkezések területi jellemzői általános orvos osztatlan szakon (ONÁ, százalék), 2006–2011

Kar (székhely)	Év	A képzés helye és a jelentkező lakhelye...			
		...ugyanabban a megyében/ Budapesten található	...az adott régió többi megyéjében található	...különböző régiókban található	Összesen
		Százalék (%)			
DE-ÁOK (Debrecen)	2006	33,9	28,5	37,6	100
	2007	31,7	35,3	33,0	100
	2010	32,7	28,0	39,3	100
	2011	31,1	30,4	38,5	100
PTE-ÁOK (Pécs)	2006	32,0	20,0	48,0	100
	2007	33,6	25,1	41,3	100
	2010	39,2	25,4	35,4	100
	2011	41,0	20,9	38,1	100
SE-ÁOK (Budapest)	2006	36,4	16,8	46,8	100
	2007	36,8	16,1	47,1	100
	2010	34,9	17,5	47,6	100
	2011	31,0	18,0	51,0	100
SZTE-ÁOK (Szeged)	2006	33,4	34,7	31,9	100
	2007	29,8	33,7	36,5	100
	2010	30,1	41,4	28,5	100
	2011	31,9	32,0	36,1	100

Forrás: Educatio Nonprofit Kft. – Felsőoktatási felvételi statisztika

továbbtanulni vágyók 56%-a, 2011-ben pedig 61%-a jelentkezett a lakhelye szerinti régiójának valamely intézményébe. 2006 és 2011 között egyes karoknál kisebb ingadozások figyelhetők meg a jelentkezők területi, vonzaskörzet szerinti eloszlásában. Továbbra is az ország valamennyi megyéjéből vonz jelentkezőket a két budapesti kar: 2011-ben az ELTE-TTK-ra jelentkezők 41,4%-a, míg a SZIE-ÁOTK-ra 47,5%-a érkezett a Közép-Magyarország régió túlról.

2006-os jelentkezéseknél megfigyelhető, hogy a korábbi tanárképző főiskolák főként a saját régiójukból vonzották a jelentkezőket: az egri kar 67, a nyíregyházi 100, a szombathelyi 76%-ban a saját régiójából. 2011-re ez változni látszik, hiszen mindhárom karnál növekedett a székhely szerinti régió túlról érkező jelentkezők aránya (2. táblázat).

Élelmiszer-mérnöki alapszak

2011-ben négy egyetem, egy fővárosi és három vidéki kar, *élelmiszer-mérnöki alapszakára* lehetett jelentkezni. Ebben az évben a továbbtanulni vágyók között többségben a közép-magyarországi (27%) és az észak-alföldi lakhellyel (24%) rendelkezők voltak. Az elmúlt években a jelentkezések

2. táblázat. A felsőoktatási felvételi jelentkezések területi jellemzői biológia alapszakon (ANÁ, százalék), 2006–2011

Kar (székhely)	Év	A képzés helye és a jelentkező lakhelye...			
		...ugyanabban a megyében/Budapesten található	...az adott régió többi megyéjében található	...különböző régiókban található	Összesen
		Százalék (%)			
DE-TTK (Debrecen)	2006	43,7	27,7	28,6	100
	2007	34,9	34,8	30,3	100
	2010	42	24	34	100
	2011	32,1	35,2	32,7	100
EKF-TTK (Eger)	2006	34,1	36,4	29,5	100
	2007	15,6	37,5	46,9	100
	2010	35,9	30,8	33,3	100
	2011	22,9	45,7	31,4	100
ELTE-TTK (Budapest)	2006	46,6	16,5	36,9	100
	2007	43,4	20,5	36,1	100
	2010	38,7	20,5	40,8	100
	2011	39,3	19,3	41,4	100
NYF-TTFK (Nyíregyháza)	2006	66,7	4,4	28,9	100
	2007	61,1	19,5	19,4	100
	2010	75	25	0	100
	2011	66,7	0	33,3	100
NYME-TTMK (BDF-TTK) (Szombathely)	2006	27,3	54,5	18,2	100
	2007	33,3	16,7	50	100
	2010	48,5	27,3	24,2	100
	2011	22,7	27,3	50	100
PTE-TTK (Pécs)	2006	38,5	17,9	43,6	100
	2007	32,9	14,7	52,4	100
	2010	37,3	25,4	37,3	100
	2011	48,7	19,2	32,1	100
SZIE-ÁOTK (Budapest)	2006	40,3	14,9	44,8	100
	2007	34	22	44	100
	2010	40,9	22,7	36,4	100
	2011	37,3	15,2	47,5	100
SZTE-TTIK (Szeged)	2006	29,5	30,6	39,9	100
	2007	32,1	36,5	31,4	100
	2010	32,7	32,8	34,5	100
	2011	22,9	32,3	44,8	100

Forrás: Educatio Nonprofit Kft. – Felsőoktatási felvételi statisztika

területi, vonzáskörzet szerinti jellemzőiben kisebb változásokat figyelhetünk meg: 2006-ban a jelentkezők 39%-a érkezett az intézmény székhelye szerinti régión túlról, 2011-re ez az arány 33%-ra csökkent.

A legnagyobb „vonzerővel” továbbra is a budapesti kar, a BCE-ÉTK rendelkezik: 2011-ben a továbbtanulni vágyók 56,5%-a a Közép-Magyarország régión túlról érkezett. Igaz, ez az arány az elmúlt években folyamatosan csökkent. A fővárosi intézménybe az ország valamennyi megyéjéből jelentkeztek ebben az évben, Közép-Magyarország mellett nagyobb arányban az Észak-Magyarország, az Észak-Alföld és a Közép-Dunántúl régiókból. A főként saját régiójára képző Debreceni Egyetem élelmiszer-mérnöki képzésére jelentkezők 86%-a az Észak-Alföld régió lakója volt. A debreceni kar vonzáskörzete hasonlóan 2006-hoz 2011-ben is csak három régióra terjedt ki: az Észak-Alföldön kívül az Észak-Magyarország (12,3%) és a Dél-Alföld régióból (1,4%) érkeztek jelentkezők. Ugyancsak főként a helyi igényeknek hivatott megfelelni a szegedi egyetem képzése is: az SZTE-MK-ra 2011-ben a jelentkezők 25%-a érkezett a régión túlról. A mosonmagyaróvári székhelyű kar által meghirdetett szakra elsősorban a dunántúli régiókból jelentkeztek: a felvételizők 62,1%-a nyugat-dunántúli, 17,2%-a közép-dunántúli, míg 13,8%-a dél-dunántúli (3. táblázat).

3. táblázat. A felsőoktatási felvételi jelentkezések területi jellemzői élelmiszer-mérnöki alapszakon (ANÁ, százalék), 2006–2011

Kar (székhely)	Év	A képzés helye és a jelentkező lakhelye...			
		...ugyanabban a megyében/ Budapesten található	...az adott régió többi megyéjében található	...különböző régiókban található	Összesen
		Százalék (%)			
BCE-ÉTK (Budapest)	2006	22,1	15,2	62,7	100
	2007	22,4	15,2	62,4	100
	2010	20,6	17,7	61,7	100
	2011	23,8	19,7	56,5	100
DE-MÉK (Debrecen)	2006	58,5	24,6	16,9	100
	2007	17,5	50,9	31,6	100
	2010	41,3	28,5	30,2	100
	2011	45,2	41,1	13,7	100
NYME-MÉK (Mosonmagyaróvár)	2006	41,1	11,8	47,1	100
	2007	43,3	16,7	40	100
	2010	55	25	20	100
	2011	48,3	13,8	37,9	100
SZTE-MK (SZTE-SZÉFK) (Szeged)	2006	36,8	34,5	28,7	100
	2007	34,8	37,7	27,5	100
	2010	41,5	35,9	22,6	100
	2011	25,4	49,2	25,4	100

Forrás: Educatio Nonprofit Kft. – Felsőoktatási felvételi statisztika

4. táblázat. A felsőoktatási felvételi jelentkezések területi jellemzői gazdálkodási és menedzsment (gazdálkodási és menedzsment magyar nyelven) szakon (ANÁ, százalék), 2006–2011

Kar (székhely)	Év	A képzés helye és a jelentkező lakhelye...			
		...ugyanabban a megyében/ Budapesten található	...az adott régió többi megyéjében található	...különböző régiókban található	Összesen
		Százalék (%)			
ÁVF (Budapest)	2006	38,5	22	39,5	100
	2007	45,5	21,3	33,2	100
	2010	40,1	25,1	34,8	100
	2011	42,1	23	34,9	100
BGF-PSZFK (Budapest)	2006	33,4	18,1	48,5	100
	2007	28,7	17,6	53,7	100
	2010	26,3	17,9	55,8	100
	2011	28	18,1	53,9	100
BGF-PSZF (Salgótarján)	2006	60,6	18,2	21,2	100
	2007	28,7	57	14,3	100
	2010	100	0	0	100
	2011	100	0	0	100
BGF-PSZF (Zalaegerszeg)	2006	46,3	19,5	34,2	100
	2007	53,7	10,6	35,7	100
	2010	64,7	15,7	19,6	100
	2011	71	12,9	16,1	100
BCE-GTK (Budapest)	2006	33,5	15,8	50,7	100
	2007	37,9	11,5	50,6	100
	2010	34,9	13,7	51,4	100
	2011	35,3	16,2	48,5	100
BKF (Budapest)	2006	17,6	17,7	64,7	100
	2007	26,8	19,5	53,7	100
BKF-HFGK (Budapest)	2010	29,9	22,1	48	100
	2011	32,6	16,7	50,7	100
BME-GTK (Budapest)	2006	39	15,2	45,8	100
	2007	44,5	15,8	39,7	100
	2010	34,1	15,2	50,7	100
	2011	28,5	17,3	54,2	100
DE-KTK (Debrecen)	2006	51	35,5	13,5	100
	2007	61,5	25,5	13	100
	2010	44,8	38,4	16,8	101
	2011	55,7	30	14,3	
DF (Dunaújváros)	2006	31,2	6,3	62,5	100
	2007	38	49	13	100
	2010	52,3	0	47,7	101
	2011	62,2	2,2	35,6	102

Kar (székhely)	Év	A képzés helye és a jelentkező lakhelye...			
		...ugyanabban a megyében/ Budapesten található	...az adott régión többi megyében található	...különböző régiónokban található	Összesen
		Százalék (%)			
EJF-M (Baja)	2006	51,1	11,1	37,8	100
	2007	52,0	2,0	46,0	100
	2010	84,0	0,0	16,0	100
	2011	90,5	0,0	9,5	101
EKF-GTK (Eger)	2006	33,8	38	28,2	100
	2007	43,5	31,8	24,7	100
	2010	40,3	40,2	19,5	100
	2011	48,6	28,4	23	100
GDF (Budapest)	2007	44,0	14,0	42,0	100
	2010	47,6	23,8	28,6	100
	2011	40,0	20,0	40,0	100
HFF (Budapest)	2006	41,0	26,2	32,8	100
	2007	48,1	29,7	22,2	100
	2010	20,0	10,0	70,0	100
HJF (Budapest)	2006	56,6	6,7	36,7	100
	2007	43,2	19,0	37,8	100
	2010	21,4	21,5	57,1	100
	2011	52,9	17,7	29,4	100
KJF (Székesfehérvár)	2006	36,2	12,1	51,7	100
	2007	58,7	6,5	34,8	100
	2010	79,2	4,2	16,6	100
	2011	69,6	21,7	8,7	100
KJF (Budapest)	2007	47,1	29,4	23,5	100
	2010	47,6	47,6	4,8	100
	2011	35,7	28,6	35,7	100
KRF-GK (Gyöngyös)	2006	16,2	25,0	58,8	100
	2007	15,2	21,6	63,2	100
	2010	31,0	10,4	58,6	100
	2011	39,1	13,1	47,8	100
ME-GTK (Miskolc)	2006	78,2	6,3	15,5	100
	2007	80,3	4,3	15,4	100
	2010	88,1	2,7	9,2	100
	2011	92,6	0,8	6,6	100
MÜTF (Tatabánya)	2006	30,9	10,3	58,8	100
	2007	59,1	6,8	34,1	100
	2010	80,0	8,0	12,0	100
	2011	73,7	5,3	21	100

Kar (székhely)	Év	A képzés helye és a jelentkező lakhelye...			
		...ugyanabban a megyében/ Budapesten található	...az adott régió többi megyéjében található	...különböző régiókban található	Összesen
		Százalék (%)			
SZIE-GTK (SZIE-VATI) (Budapest)	2006	48,8	26,8	24,4	100
	2007	40,0	28,9	31,1	100
	2010	37,9	34,5	27,6	100
	2011	32,5	32,5	35,0	100
SZIE-GK (Békéscsaba)	2006	60,5	14,5	25,0	100
	2007	66,7	15,0	18,3	100
	2010	80,6	9,7	9,7	100
	2011	72,9	12,5	14,6	100
SZIE-GTK (Gödöllő)	2006	38,3	31,2	30,5	100
	2007	28,9	36,2	34,9	100
	2010	41,4	21,4	37,2	100
	2011	29,0	24,2	46,8	100
SZTE-GTK (Szeged)	2006	42,8	44,8	12,4	100
	2007	43,6	40,6	15,8	100
	2010	41,4	46,1	12,5	100
	2011	47,3	39,8	12,9	100
TPF (Kalocsa)	2006	46,2	46,2	7,6	100
	2007	69,7	3,0	27,3	100
	2010	93,3	0,0	6,7	100
	2011	54,5	18,2	27,3	100
TPF (Budapest)	2010	75,0	0,0	25,0	100
	2011	46,2	23,1	30,7	100
TPF (Kecskemét)	2011	100,0	0,0	0,0	100
ZSKF (Budapest)	2006	35,0	15,0	50,0	100
	2007	45,5	18,1	36,4	100
	2010	29,2	33,3	37,5	100
	2011	17,5	27,5	55,0	100

Forrás: Educatio Nonprofit Kft. – Felsőoktatási felvételi statisztika

Gazdálkodási és menedzsment alapszak

A vizsgált szakok közül a gazdálkodási és menedzsment alapszak esetében történt a legnagyobb változás a képzési kínálatban. 2011-ben már 25 felsőoktatási intézmény 34 – 13 budapesti és 21 vidéki nappali munkarendű és államilag támogatott – képzésére lehetett jelentkezni. 2006-ban az indított képzések száma 30 volt. 2006 és 2011 között ennél az alapszaknál na-

gyobb mértékben növekedett a helyben, régióon belül továbbtanulni vágyó fiatalok aránya. 2006-ban az első helyes jelentkezők 65%-a, 2011-ben pedig már 72%-uk szeretett volna a lakhelye szerinti régiójának intézményében tanulni. Nagy különbség van a fővárosi és a vidéki intézmények vonzáskörzeteiben. 2011-ben a budapesti képzésekre a jelentkezők 43%-ának, a vidéki intézmények képzéseinél pedig a 19%-ának különböző régiókban található a képzés és a továbbtanuló lakhelye. 2011-ben a budapesti intézmények közül 50% feletti ez az arány a BGF, a BME, a BKF, a MÜTF, az OE és a ZSKF képzéseire jelentkezők esetében (4. táblázat).

Gépészmérnöki alapszak

2011-ben 11 felsőoktatási intézmény (két fővárosi és kilenc vidéki) 13 nappali munkarendű és államilag támogatott gépészmérnöki alapképzésére lehetett jelentkezni. Míg 2006-ban a jelentkezők 41%-a jelentkezett a intézmény szerinti régióon túlról, ez az arány 2011-re 30%-ra csökkent. A fővárosi és a vidéki felsőoktatási intézményekben azonban ellentétes folyamatok zajlottak. A két budapesti karnál a Közép-Magyarország régióon túlról érkezők aránya 2006-ban 56% volt, 2011-re ez az arány 60%-ra emelkedett, a vidéki intézményeknél pedig 38%-ról 24%-ra csökkent. Ezt némiképp árnyalja, hogy 2011-ben két vidéki telephelyen, Békéscsabán és Nagykanizsán nagyon magas volt a helyben tanulni vágyók aránya. Békéscsabán az összes első helyes jelentkező Békés megyéből érkezett. Ebben az évben a nagyobb vidéki karok közül a Debreceni Egyetemen és a Miskolci Egyetemen magas volt az adott intézmény székhelye szerinti régióonból érkező jelentkezők aránya. 2011-ben a „legnagyobb” vonzáskörzet a BME-GÉK-nél volt: a jelentkezők 65,7%-a a Közép-Magyarország régióon túlról érkezett (5. táblázat).

5. táblázat. A felsőoktatási felvételi jelentkezések területi jellemzői gépészmérnöki (gépészmérnöki magyar nyelven) szakon (ANÁ, százalék), 2006–2011

Kar (székhely)	Év	A képzés helye és a jelentkező lakhelye...			
		...ugyanabban a megyében/Budapesten található	...az adott régió többi megyéjében található	...különböző régiókban található	Összesen
		Százalék (%)			
BME-GÉK (Budapest)	2006	23,8	15	61,2	100
	2007	23,1	15,4	61,5	100
	2010	21,2	14,5	64,3	100
	2011	20,5	13,8	65,7	100
DE-MK (DE-MFK) (Debrecen)	2006	48,3	34,9	16,8	100
	2007	54,8	33,0	12,2	100
	2010	43,6	41,7	14,7	100
	2011	50,9	33,7	15,4	100
DF (Dunaújváros)	2006	51,0	12,8	36,2	100
	2007	32,1	13,1	54,8	100
	2010	20,2	22,5	57,3	100
	2011	56,5	4,7	38,8	100
KF-GAMFK (Kecskemét)	2006	41,1	18,6	40,3	100
	2007	37,1	32,0	30,9	100
	2010	41,1	25,9	33,0	100
	2011	38,3	28,8	32,9	100
ME-GÉIK (ME-GÉK) (Miskolc)	2006	66,7	8,2	25,1	100
	2007	61,3	8,8	29,9	100
	2010	78,9	5,5	15,6	100
	2011	73,7	8,5	17,8	100
NYF-MMK (NYF-MMFK) (Nyíregyháza)	2006	66,7	4,8	28,5	100
	2007	68,1	15,2	16,7	100
	2010	61,4	11,3	27,3	100
	2011	68,0	10,0	22,0	100
OE-BGK (BMF-BGK) (Budapest)	2006	30,9	17,7	51,4	100
	2007	31,3	21,7	47,0	100
	2010	18,6	18,9	62,5	100
	2011	22,1	23,1	54,8	100
PE-MIK (Veszprém)	2006	40,9	22,5	36,6	100
	2007	61,5	10,8	27,7	100
	2010	48,6	9,7	41,7	100
	2011	61,4	20,4	18,2	100

Kar (székhely)	Év	A képzés helye és a jelentkező lakhelye...			
		...ugyanabban a megyében/ Budapesten található	...az adott régió többi megyéjében található	...különböző régiókban található	Összesen
		Százalék (%)			
PE-MK (Nagykanizsa)	2011	83,4	16,6	0,0	100
PTE-PMMK (Pécs)	2006	27,9	27,2	44,9	100
	2007	32,0	26,2	41,8	100
	2010	35,7	35,3	29,0	100
	2011	40,0	29,4	30,6	100
SZE-MTK (Győr)	2006	30,5	13,9	55,6	100
	2007	30,0	17,8	52,2	100
	2010	34,6	21,4	44,0	100
	2011	36,4	22,1	41,5	100
SZIE-GÉK (Békéscsaba)	2010	100,0	0,0	0,0	100
	2011	100,0	0,0	0,0	100
SZIE-GÉK (Gödöllő)	2006	15,1	27,9	57,0	100
	2007	30,3	16,2	53,5	100
	2010	38,1	20,5	41,4	100
	2011	30,1	19,4	50,5	100
ZMNE-BKMK (Budapest)	2010	20,8	20,8	58,4	100

Forrás: Educatio Nonprofit Kft. – Felsőoktatási felvételi statisztika

Jogász szak

A jogászképzés esetében nagyon jól megfigyelhetők a fővárosi és a vidéki karok közötti különbségek a vonzáskörzetek tekintetében. 2006-ban a szakra jelentkezők átlagosan 36%-a, 2011-ben pedig 32%-a jelentkezett az intézmény székhelyének megfelelő régió túlról. A fővárosi karok esetében ez az arány 2011-ben 42–52% között volt: az ELTE-ÁJK esetében volt a legnagyobb, a továbbtanulni vágyók 52,2%-a választotta ezt a kart a Közép-Magyarország régió túlról. 2011-ben a vidéki intézményeknél a régió túli lakóhellyel rendelkező jelentkezők átlaga 23% volt. Ki kell emelni a DE-ÁJK-t, hiszen ez a kar jelentett a régió fiataljai számára elsődleges továbbtanulási célpontot: 2006-ban mindössze 8,4%-uk érkezik a régió túlról, 2011-ben ez az arány 14,2%-ra emelkedett. Alacsony volt ez az arány a Miskolci Egyetem (14,6%) és a Szegedi Tudományegyetem (20,8%) esetében is (6. táblázat).

6. táblázat. A felsőoktatási felvételi jelentkezések területi jellemzői jogász osztatlan szakon (ONÁ, százalék), 2006–2011

Kar (székhely)	Év	A képzés helye és a jelentkező lakhelye...			
		...ugyanabban a megyében/Budapesten található	...az adott régió többi megyéjében található	...különböző régiókban található	Összesen
		Százalék (%)			
DE-ÁJK (Debrecen)	2006	48,4	43,2	8,4	100
	2007	54,5	35,1	10,4	100
	2010	45,6	42	12,4	100
	2011	45	40,8	14,2	100
ELTE-ÁJK (Budapest)	2006	34,6	16	49,4	100
	2007	36,2	13,8	50	100
	2010	31,2	13,3	55,5	100
	2011	29,8	18	52,2	100
KRE-ÁJK (Budapest)	2006	48,6	15,9	35,5	100
	2007	40,8	26,8	32,4	100
	2010	30,8	17,1	52,1	100
	2011	33,7	24,2	42,1	100
ME-ÁJK (Miskolc)	2006	60,2	6,7	33,1	100
	2007	62,3	11,2	26,5	100
	2010	82,6	5,2	12,2	100
	2011	78,9	6,5	14,6	100
PPKE-JÁK (Budapest)	2006	35,9	18	46,1	100
	2007	38,7	19,2	42,1	100
	2010	32,1	15,4	52,5	100
	2011	39,3	18	42,7	100
PTE-ÁJK (Pécs)	2006	37,6	24,2	38,2	100
	2007	34,4	20	45,6	100
	2010	56,3	23,4	20,3	100
	2011	43	35,8	21,2	100
SZE-ÁJK SZE-JGK (Győr)	2006	49,5	14,3	36,2	100
	2007	49,5	7,1	43,4	100
	2010	57	15	28	100
	2011	48,1	7,6	44,3	100
SZTE-ÁJK (Szeged)	2006	35,5	36,5	28	100
	2007	35,7	40,8	23,5	100
	2010	41,1	37,8	21,1	100
	2011	38,7	40,5	20,8	100

Forrás: Educatio Nonprofit Kft. – Felsőoktatási felvételi statisztika

Mérnök informatikus alapszak

A népszerűnek számító mérnök informatikus alapszak esetében 2011-ben 12 intézmény 4 fővárosi és 15 vidéki képzésére lehetett jelentkezni. 2006-ban a képzések száma még hárommal kevesebb volt. Eltérő képzési kínálat mellett 2006-ban az adott, vagyis az intézmény székhelye, illetve telephelye szerinti régión túli jelentkezők aránya átlagosan 39%, 2011-ben pedig 41% volt. A budapesti képzések esetében ez az arány 2006-ban 43, majd 2011-ben 41%-ra változott. A vidéki képzések esetében ez az arány növekedett: 2006-ban 39%, 2011-ben pedig 41% volt. 2011-ben kiemelkedően magas az adott régión túli jelentkezők aránya DF (68%) a veszprémi PE-MIK (62,6%) és a fővárosi BME-VIK (53,4%) esetében. A mérnök informatikus alapszak esetében főként a helyi igényeket elégíti ki a Miskolci Egyetem és a Debreceni Egyetem képzése (7. táblázat).

Pszichológia alapszak

2011-ben, hasonlóan a 2006-os évhez, hat intézmény, két fővárosi és négy vidéki, pszichológia alapképzésére lehetett jelentkezni. A vizsgált években jelentős változás nem történt: 2006-ban és 2011-ben is a továbbtanulni vágyók 40–41%-a adta be jelentkezését az adott székhely szerinti régión kívüli területekről. Ez az arány az ELTE-PPK-nál 2006-ban és 2011-ben is magas volt: 2006-ban a jelentkezők 51,1%-a, míg öt évvel később 53,7%-uk jelentkezett a Közép-Magyarország régión kívüli területekről. A többség a Közép-Magyarország régió szomszédos régióinak megyéiből adta be jelentkezését: 2006-ban és 2011-ben is nagyjából az ide jelentkezők 4–5%-a Győr-Moson-Sopron, Borsod-Abaúj-Zemplén, illetve Bács-Kiskun megyéből jelentkezett erre a karra, 2007-ben azonban csökkent a régión kívüli területekről jelentkezők aránya. A régión túli területekről érkező jelentkezők aránya a szegedi egyetem esetében volt a legalacsonyabb: 2011-ben 32,7%. Bár ez az arány 2006 óta folyamatosan növekedett (8. táblázat).

Történelem alapszak

2011-ben 11 egyetem, két fővárosi és kilenc vidéki intézmény, *történelem alapszakos*, nappali és államilag támogatott képzésére lehetett jelentkezni. 2006-ban a jelentkezők 34,4%-a jelentkezett a lakhelye szerinti régión túli intézménybe, 2011-ben ez az arány 31,5%-ra csökkent. Az adatokat intézményenként elemezve 2006 és 2011 között egyes intézményeknél bizonyos elmozdulásokat is megfigyelhetünk: ezek a változások azonban nem tendenciaszerűek. 2011-ben a legnagyobb arányban a szombathelyi kar képzésére jelentkeztek a régión túlról: az ide továbbtanulni vágyók 64,8%-a nem a Nyugat-Dunántúl régió lakosa volt. Az előző éveket megfigyelve azonban a nagyobb arányú, nem helyi jelentkezések nem jellemzőek a szombathelyi intézményre. A helyi igényeket előtérbe helyező Debreceni Egyetem képzésére 2011-ben az ide jelentkezők 12,2%-a érkezett a Dél-Alföld régión túlról. Ez az arány nagyon alacsony, és 2006-tól folyamatosan csökkenő tendenciát mutat. 2011-ben a történelem alapszak esetében a budapesti intézmények közül az ELTE-re a jelentkezők 43,4%-a érkezett a Közép-Magyarország régión túlról, akik főként a közelebb eső Közép-Dunántúl régió (13,5%) megyéiből jelentkeztek (9. táblázat).

7. táblázat. A felsőoktatási felvételi jelentkezések területi jellemzői mérnök informatikus alapszakon (ANÁ, százalék), 2006–2011

Kar (székhely)	Év	A képzés helye és a jelentkező lakhelye...			
		...ugyanabban a megyében/Budapesten található	...az adott régió többi megyéjében található	...különböző régiókban található	Összesen
		Százalék (%)			
BME-VIK (Budapest)	2006	32,5	14,7	52,8	100
	2007	31,8	16,0	52,2	100
	2010	31,6	16,6	51,8	100
	2011	29,3	17,3	53,4	100
DE-IK (Debrecen)	2006	44,1	36,5	19,4	100
	2007	46,4	41,1	12,5	100
	2010	44,4	41,4	14,2	100
	2011	50,8	29,2	20,0	100
DF (Dunaújváros)	2006	34,0	3,3	62,7	100
	2007	28,2	6,0	65,8	100
	2010	26,0	4,2	69,8	100
	2011	25,8	6,2	68,0	100
GDF (Budapest)	2006	35,7	23,8	40,5	100
	2007	40,2	20,5	39,3	100
	2010	41,5	20,0	38,5	100
	2011	38,6	28,1	33,3	100
KF-GAMFK (Kecskemét)	2006	39,8	23,8	36,4	100
	2007	42,2	16,2	41,6	100
	2010	43,2	20,0	36,8	100
	2011	46,3	19,1	34,6	100
ME-GÉIK (ME-GÉK) (Miskolc)	2006	73,6	7,3	19,1	100
	2007	80,7	8,2	11,1	100
	2010	86,1	5,6	8,3	100
	2011	87,7	6,1	6,2	100
OE-NIK (BMF-NIK) (Budapest)	2006	34,5	22,1	43,4	100
	2007	39,1	22,8	38,1	100
	2010	36,4	27,8	35,8	100
	2011	33,4	25,8	40,8	100
OE-NIK (BMF-NIK) (Székesfehérvár)	2007	73,0	5,4	21,6	100
	2010	60,6	9,8	29,6	100
	2011	53,2	9,7	37,1	100

Kar (székhely)	Év	A képzés helye és a jelentkező lakhelye...			
		...ugyanabban a megyében/ Budapesten található	...az adott régió többi megyéjében található	...különböző régiókban található	Összesen
		Százalék (%)			
PE-MIK (Veszprém)	2006	24,9	13,9	61,2	100
	2007	37,3	14,8	47,9	100
	2010	41,4	7,8	50,8	100
	2011	29,6	7,8	62,6	100
PE-MIK (Nagykanizsa)	2007	65,9	12,1	22,0	100
	2010	64,7	2,9	32,4	100
	2011	32,5	7,5	60,0	100
PPKE-ITK (Budapest)	2006	36,0	27,3	36,7	100
	2007	40,4	27,5	32,1	100
	2010	54,2	20,8	25,0	100
	2011	43,4	24,5	32,1	100
PPKE-ITK (Esztergom)	2010	66,7	0,0	33,3	100
	2011	66,7	0,0	33,3	100
PTE-PMMK (Pécs)	2006	35,4	34,3	30,3	100
	2007	33,5	36,7	29,8	100
	2010	39,8	36,4	23,8	100
	2011	50,5	23,1	26,4	100
SZE-MTK (Győr)	2006	30,2	18,2	51,6	100
	2007	34,5	22,9	42,6	100
	2010	46,1	18,2	35,7	100
	2011	37,4	24,7	37,9	100
SZTE-TTIK (SZTE-TTK) (Szeged)	2006	40,7	39,5	19,8	100
	2007	30,0	53,1	16,9	100
	2010	34,9	47,9	17,2	100
	2011	33,9	47,0	66,1	100

Forrás: Educatio Nonprofit Kft. – Felsőoktatási felvételi statisztika

8. táblázat. A felsőoktatási felvételi jelentkezések területi jellemzői pszichológia (pszichológia magyar nyelven) alapszakon (ANÁ, százalék), 2006–2011

Kar (székhely)	Év	A képzés helye és a jelentkező lakhelye...			
		...ugyanabban a megyében/ Budapesten található	...az adott régió többi megyéjében található	...különböző régiókban található	Összesen
		Százalék (%)			
DE-BTK (Debrecen)	2006	27,9	32,1	40,0	100
	2007	31,2	33,7	35,1	100
	2010	32,7	33,6	33,7	100
	2011	38,2	26,7	35,1	100
ELTE-PPK (Budapest)	2006	34,0	14,8	51,2	100
	2007	38,5	13,8	47,7	100
	2010	32,0	15,7	52,3	100
	2011	30,5	15,8	53,7	100
KRE-BTK (Budapest)	2006	43,9	18,4	37,7	100
	2007	37,8	20,8	41,4	100
	2010	41,8	15,8	42,4	100
	2011	42,0	22,6	35,4	100
PPKE-BTK (Piliscsaba)	2006	13,2	42,4	44,4	100
	2007	14,3	28,7	42,6	100
	2010	35,0	14,3	50,7	100
	2011	20,2	32,1	47,7	100
PTE-BTK (Pécs)	2006	34,6	24,8	40,6	100
	2007	30,2	17,7	52,1	100
	2010	52,3	16,3	31,4	100
	2011	42,4	21,2	36,4	100
SZTE-BTK (Szeged)	2006	29,8	41,6	28,6	100
	2007	30,6	40,4	29,0	100
	2010	36,1	33,3	30,6	100
	2011	27,0	40,3	32,7	100

Forrás: Educatio Nonprofit Kft. – Felsőoktatási felvételi statisztika

9. táblázat. A felsőoktatási felvételi jelentkezések területi jellemzői történelem alapszakon (ANÁ, százalék), 2006–2011

Kar (székhely)	Év	A képzés helye és a jelentkező lakhelye...			
		...ugyanabban a megyében/Budapesten található	...az adott régió többi megyéjében található	...különböző régiókban található	Összesen
		Százalék (%)			
DE-BTK (Debrecen)	2006	32,8	35,1	32,1	100
	2007	37,5	32,7	29,8	100
	2010	46,1	35,3	18,6	100
	2011	48,8	39,0	12,2	100
EKF-BTK (Eger)	2006	24,1	27,7	48,2	100
	2007	20,5	27,2	52,3	100
	2010	35,3	35,3	29,4	100
	2011	30,4	30,5	39,1	100
ELTE-BTK (Budapest)	2006	38,2	16,7	45,1	100
	2007	32,4	21,5	46,1	100
	2010	31,2	23,7	45,1	100
	2011	40,8	15,8	43,4	100
KJF	2011	42,9	42,8	14,3	100
KRE-BTK (Budapest)	2006	38,2	40,0	21,8	100
	2007	42,6	29,6	27,8	100
	2010	34,0	41,5	24,5	100
	2011	38,6	32,8	28,6	100
ME-BTK (Miskolc)	2006	66,3	9,8	23,9	100
	2007	66,1	1,6	32,3	100
	2010	82,9	0,0	17,1	100
	2011	72,2	2,8	25,0	100
NYF-BTMK (NYF-BMFK) (Nyíregyháza)	2006	75,8	10,6	13,6	100
	2007	57,4	20,4	22,2	100
	2010	73,7	15,8	10,5	100
	2011	66,7	14,8	18,5	100
NYME-BTK (BDF-BTK) (Szombathely)	2006	31,4	32,8	35,8	100
	2007	29,3	29,2	41,5	100
	2010	40,6	25,0	34,4	100
	2011	13,0	22,2	64,8	100
PPKE-BTK (Piliscsaba)	2006	18,0	37,0	45,0	100
	2007	18,3	33,8	47,9	100
	2010	24,6	39,3	36,1	100
	2011	13,9	35,5	50,6	100

Kar (székhely)	Év	A képzés helye és a jelentkező lakhelye...			
		...ugyanabban a megyében/Budapesten található	...az adott régió többi megyéjében található	...különböző régiókban található	Összesen
		Százalék (%)			
PTE-BTK (Pécs)	2006	23,2	34,5	42,3	100
	2007	26,4	30,2	43,4	100
	2010	35,4	34,5	30,1	100
	2011	43,5	32,4	24,1	100
SZTE-BTK (Szeged)	2006	26,9	37,3	35,8	100
	2007	31,3	32,2	36,5	100
	2010	25	42,6	32,4	100
	2011	28,4	46,3	25,3	100

Forrás: Educatio Nonprofit Kft. – Felsőoktatási felvételi statisztika

HIVATKOZÁSOK

- Fábri I. (2010): Egyetemi és főiskolai hallgatók elhelyezkedési motivációi. *Educatio*, 2.
- Felsőoktatási jelentkezések 2010 – Továbbtanulási tendenciákat meghatározó tényezők. (2010): *Felsőoktatási MŰHELY Füzetek*, 1. Budapest, Educatio Társadalmi Szolgáltató Nonprofit Kft.
- Forray R. K., Híves T. (2008): *Regionalizmus és globalizáció. A felsőoktatás intézményhálózata*. A letöltés helye: http://www.forrayrkatalin.hu/doski/Forray_Hives_halozat.pdf. A letöltés időpontja: 2011. 07. 20.
- Horváth T. (2010): *Diplomások területi elhelyezkedése Magyarországon. Frissdiplomások 2010*. Budapest, Educatio Társadalmi Szolgáltató Kft., 131–154.
- HVG Diploma különszámok, 2007–2011.
- Kasza G., Kovács B. (2007): Honnan hová? A felsőoktatási felvételi jelentkezések területi jellegzetességei kilenc alapszak esetében (2006, 2007). *Felsőoktatási MŰHELY*, 1. sz. 81–89.
- Kuráth G. (2007): A hazai felsőoktatási intézmények regionális hatásának vizsgálata a beiskolázási marketingmunkában. *Tér és Társadalom*, 4, 95–129.
- M. Császár Zs., Radványzsky-Németh J. (2010): A felsőfokú képzések néhány területi sajátossága.
- A letöltés helye: http://epa.oszk.hu/01900/01951/00010/pdf/teruletfejlesztes_es_innovacio_EPA01951_2010_02_28-35.pdf A letöltés időpontja: 2011. 07. 20.
- Török Á. (2008): A mezőny és tükröképei. Megjegyzések a magyar felsőoktatási rangsorok hasznáról és korlátairól. *Közgazdasági Szemle*, okt. 874–890.
- Honlap: www.felvi.hu

Lar-szobor, 1. század eleje